

(המשך מעמוד 3)

גם הקרבנות האחרים, שאמרו בכל זאת את האמת, לא הרגישו בנוח, גילו סימנים חיצוניים של עצביות וחוסר-מנוחה, חיפשו כל מיני תירוציני מנוחכים להתנהגות הרוב. הם פשוט לא יכלו להשלים עם ההכרה כי הרוב יכול לטעות.

אולם בין הקרבנות היה קומיץ קטן של אנשים שהתנגדו במצה נחושה לרוב, שאמרו כפה מלא וילא הסתייגות את האמת כפי שראו עיניהם. הם אמרו: כל די-אחרים טועים. אני לבדי צודק.

זהו הקומיץ הנבחר. הכוח היה של החברה. אכן הנגף לכל דיקטטורה, נושא כל התקדמות. זהו קומיץ האנשים שאינם הולכים עם העדר, החושבים בעצמם ולעצמם, שיש להם חוש-ביקורת ואומץ-לב אורחי.

אין הם אנארכיסטים. אין הם פוסלים את דעת הרוב מפני שזו דעת הרוב. אבל הם חולקים כי אומיץ-לב על דעת הרוב כאשר הם משוכנעים כי הרוב אינו צודק.

עצם העובדה שמישהו נמנה עם חסידי העולם הזה ומגן עליו בחברה, מצידן אותו, בתנאי ישראל, כחבר הקומיץ הנבחר הזה. ההשמצה הסוטאלית של תשע שנים קבעה את דעת העדר — את דעתם של כל אותם החסרים מחשבה עצמית. תוכים אלה שמעי אלה פעם כי העולם הזה מתועב (וכלל לא חשוב שבכל פעם היתה הסיבה אחרת). הם נכנעו לסוגסטיה זו ללא מחשבה שניה.

איש הקומיץ הנבחר אינו מושפע מבית-חרושת זה לדעות מפוברקות. הוא קורא את העולם הזה, מסיק את מסקנתו כאדם חושב ועצמאי. אין הוא מקבל את דברי העולם הזה כתורה מסיני. הוא חושב עליו, מקבל אותם כשהם נראים לו נכונים, אינו מקבלם כשהם נראים לו מוטעים. הוא יודע כי זהו כוח ציבורי חיובי, ישר ביסור, דה. האומר את האמת לפי כיטב הבנתו ומצפונו.

★ ★ ★

אתם ניסויים סוציולוגיים של הפרוי-אסור סלומון אש הגיעו למסקנה נכונה, שיש לה ענין להבנת תפקידו המיוחד של העולם הזה.

אחרי שנערך הניסוי הראשון בצורה שתיארתי זה עתה, הוכנס בו שינוי. שוב נדבר עורך הניסוי מראש עם 11 מתוך 12 חברי הקבוצה. אלא שהפעם אמר רק ל-10 מהם לשקר במצח נחושה. האיש ה-11 נצטוו להגיד את האמת.

מה קרה? שוב שמע הקרבן התמים כיצד רוב הנשאלים מצביעים בפירוש על הקו הלא-נכון. אולם הפעם שמע שיש עוד איש אחד הסבור כמוהו, והמצביע כמוהו על הקו הנכון. כאשר הגיע לבסוף תורו שלו להצביע על הקו הנראה לו ארוך ביותר, שוב לא הרגיש באותה מצוקה נפשית. הוא לא הרגיש את עצמו בודד, לבדו מול כל השאר, האומרים את ההיפך.

התוצאה: בניסוי שני זה העיזו כל הקרבנות להגיד את האמת. אחרי שהבחינו כי שוב אינם בודדים לגמרי במערכת, העיזו לקום נגד השקר המוסכם של הרוב.

יתכן כי זוהי הסכנה האמיתית הסמונה בקיום העולם הזה — שהוא מקל על רבבות ומאות אלפים במדינה לחלוק על שקרים מוסכמים. הם לא היו מעיזים לעשות זאת אילו כל אחד מהם היה חושב שהוא עומד לבדו נגד כל האחרים. אבל אחרי שכל אחד מהם שומע את קולו של העולם הזה, הוא יודע שאינו בודד בדעתו — שיש אחרים החושבים כמוהו. שאינו משוגע, שאינו מטורף, אלא אחד מאותם המיטיבים לראות מאחריים.

העולם הזה לא היה היחידי שגילה כי מבנית-העליה היתה רמאות, או שדויד בן-גוריון הפסיק בנאומיו את העליה מרומניה, או שיש דיקטטורה בחושיסטאן, או שעסי-קת-הבתים של לוי אשכול היו בלתי-אסתטיות. אולם העולם הזה היה הראשון שהעז להגיד זאת במפורש ובפה מלא.

אחרי שנשמע הקול האחד הזה, העזו מאות האלפים, שחשבו כסתר לבם כמוהו, להביע את דעתם בגלוי. בכל אחד מן המקרים האלה, ובמאות מקרים אחרים, הפך הקומיץ הנבחר לרוב. רבים מן האישים והמפלגות של המשטר נחפזו לקפוץ על העגלה. דברים שיום לפני-כן לא העזו איש לחשוב אותם בקול רם, הפכו כמעט מושג כלים ראשוניים.

★ ★ ★

זו תפקיד חשוב. התפקיד החשוב ביותר בשטח העתונות, ובמדינה בכלל:

המסך נפתח

עם פתיחת שתי חחונית הראשונות של

שרשרת חנויות

לדברי תינוקות, ילדים ונוער
רהיטים מתקפלים וריהוט קל לבית

רח' אבן גבירול 46 תל-אביב
רח' המלך ג'ורג' 29 תל-אביב

אצל "שי" תמצאו את כל הציוד הדרוש לפעוט, לילד ולנוער. רהיטים מתקפלים וריהוט קל לבית. הכל מתוצרת מובחרת ובמחירים הנוחים ביותר.

שרות אדיב - יעוץ של מומחים

97808 א.א.ק.

דגל

★ טבק מובחר
★ עשון נעים
★ סיגריה חסכונית

20 סיגריאות 280 פ.י.